

Medicinski fakultet u Rijeci

**IZVEDBENI NASTAVNI PLAN
2024/2025**

Za kolegij

Osnove embriologije i teratologije

Studij:	Medicinsko laboratorijska dijagnostika (R) (izborni) Sveučilišni prijediplomski studij
Katedra:	Zavod za histologiju i embriologiju
Nositelj kolegija:	prof. dr. sc. Tomac Jelena, dr. med.
Godina studija:	1
ECTS:	1.5
Stimulativni ECTS:	0 (0.00%)
Strani jezik:	Ne

Podaci o kolegiju:

Cilj kolegija je je usvajanje osnovnih znanja iz područja embriologije, odnosno razumijevanje osnovnih pojmova o razvitku čovjeka prije rođenja te o faktorima koji na njega mogu utjecati i izazvati teratologena oštećenja. Cilj je upoznati studente s temeljnim morfogenetским procesima koji se odigravaju tijekom organogeneze, te obrazložiti im značajke kritičnih perioda. Također je cilj prikazati najčešće malformacije i analizirati njihove uzroke te predočiti studentima mehanizme djelovanja pojedinih teratogenih čimbenika.

Sadržaj kolegija:

Spolni organi, gametogeneza, spolni ciklus. Temeljni razvojni procesi: proliferacija, migracija, indukcija, diferencijacija, programirana smrt stanica. Prenatalni razvoj čovjeka: embrionalno i fetalno doba u razvitku ploda. Kritična razdoblja tijekom razvoja. Teratogeni čimbenici – endogeni i egzogeni. Faktori okoliša - fizikalni, kemijski i biološki te njihovo djelovanje na razvoj čovjeka. Prirodne anomalije i klinički važni poremećaji nastali tijekom razvitka pojedinih sustava. Primjeri iz prakse. Prenatalna dijagnostika.

Popis obvezne ispitne literature:

Odabrana poglavlja iz:

1. Sadler TW: Langmanova medicinska embriologija, VII izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 1996.
2. Mardešić D: "Pedijatrija", Školska knjiga, Zagreb, 2003.

Popis dopunske literature:

Odabrana poglavlja iz pojedinih priručnika stručne literature

Revijски članci (dostupni na PubMed-u) o temama iz područja koje obuhvaća kolegij.

Način polaganja ispita:

Na kraju nastave pismeni test i usmeni završni ispit. Izvršavanjem svih nastavnih aktivnosti te pristupanjem završnom ispitu student stječe 1,5 ECTS bod.

Nastavni plan:

Predavanja popis (s naslovima i pojašnjenjem):

P1. Uvod u predmet i povijesni osvrt

Ishodi učenja:

Upoznati se s osnovnim pojmovima embriologije i teratologije. Upoznati se sa razvojem embriologije te povijesnim činjenicama vezanim uz prepoznavanje teratogenih utjecaja.

P2. Osnove normalnog razvitka ploda i plodovih ovojnica

Upoznati se s razvitkom ploda nakon implantacije; formiranjem zametnih listića, osnovama formiranja organa i organskih sustava. Upoznati se i razumjeti način formiranja plodovih ovojnica te građu i funkciju placentarne barijere. Razumjeti i usvojiti podjelu na karakteristična razdoblja tijekom intrauterinog razvitka.

P3. Teratogeni faktori

Upoznati se s čimbenicima koji mogu utjecati na razvitak ploda, razlikovati pojedine skupine teratogenih čimbenika, te se upoznati s osnovnim mehanizmima njihovog djelovanja. Uočiti razlike između kongenitalnih anomalija nastalih različitim mehanizmima djelovanja.

P4. Lijekovi kao teratogeni

Upoznati se s najkarakterističnijim skupinama lijekova koji imaju teratogeno djelovanje.

P5. Prenatalna dijagnostika

Upoznati se s rutinskim pretragama koje se vrše tijekom trudnoće, kao i s indikacijama za detaljnije pretrage u slučaju djelovanja nekog od teratogenih čimbenika.

Seminari popis (s naslovima i pojašnjenjem):

S1. Osnove normalnog embrionalnog razvoja embrionalnog razvoja ploda

Definirati preembrionalni period, embrionalno i fetalno doba; prepoznati karakteristike pojedinih faza u razvitku ploda i plodovih ovojnica; definirati procese ovulacije, oplodnje, implantacije i gastrulacije.

S2. Kritični periodi tijekom intrauterinog razvitka; Podjela teratogenih čimbenika.

Definirati pojedine skupine teratogena

Prepoznati osjetljivost pojedinih razdoblja na teratogene

Razumjeti značaj placentarne barijere prilikom prijenosa različitih potencijalno teratogenih tvari

S3. Mehanizmi djelovanja teratogenih čimbenika, Mehanizmi razvitka prirođenih anomalija

Razlikovati različite vrste prirođenih anomalija.

Prepoznati period djelovanja teratogena i povezati s rezultirajućom anomalijom.

Razumjeti mehanizam djelovanja pojedinih teratogena i povezati s rezultirajućom anomalijom.

S4. Fizikalni teratogeni čimbenici

Definirati fizikalne faktore koji imaju teratogeno djelovanje

S5. Kemijski teratogeni čimbenici

Definirati kemijske teratogene faktore iz različitih područja života, te raspraviti načine prevencije.

Upoznati se s teratogenim čimbenicima iz okoliša.

S6. Biološki teratogeni čimbenici

Definirati biološke teratogene čimbenike od strane majke, od strane djeteta. Upoznati se i raspraviti metode dijagnostike i prevencije.

Upoznati se s uzročnicima infekcija koje imaju teratogeno djelovanje. Razumjeti njihov mehanizam djelovanja, upoznati se s načinima dijagnostike, prevencije i terapije.

S7. Studentske prezentacije

Prezentacija studentskih seminara koje su izradili na temu pojedinih problema vezanih uz kongenitalne anomalije.

Obveze studenata:

Studenti su obvezni redovito pohađati i aktivno sudjelovati u svim oblicima nastave. Također su dužni izraditi seminarski rad s dogovorenim temom, kojeg će predati u pisanom obliku te usmeno izložiti prilikom usmenog ispita.

Ispit (način polaganja ispita, opis pisanog/usmenog/praktičnog dijela ispita, način bodovanja, kriterij ocjenjivanja):

Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara. Tijekom seminara nastavnik objašnjava temu i potiče aktivno i kritičko razmišljanje studenata te sudjelovanje u raspravi. Nastavnici sa studentima raspravljaju o specifičnostima i problemima u sklopu svake obrađivane teme.

Ocjenjivanje studenata provodi se prema važećem Pravilniku o studijima Sveučilišta u Rijeci, te prema Pravilniku o ocjenjivanju studenata na Medicinskom fakultetu u Rijeci (usvojenom na Fakultetskom vijeću Medicinskog fakulteta u Rijeci).

Završna ocjena:

Konačna ocjena znanja studenta se oblikuje temeljem ocjene seminara, te završnog ispita.

Ispitna razdoblja i prijava ispita

Prvi ispitni termin za završni test biti će odmah po završetku nastave.

Ispiti se prijavljuju u ISVU sustavu.

Ostale napomene (vezane uz kolegij) važne za studente:

-

SATNICA IZVOĐENJA NASTAVE 2024/2025

Osnove embriologije i teratologije

Predavanja (mjesto i vrijeme / grupa)	Seminari (mjesto i vrijeme / grupa)

Popis predavanja, seminara i vježbi:

PREDAVANJA (TEMA)	Broj sati	Mjesto održavanja
P1. Uvod u predmet i povijesni osvrt	1	
P2. Osnove normalnog razvitka ploda i plodovih ovojnica	1	
P3. Teratogeni faktori	1	
P4. Lijekovi kao teratogeni	1	
P5. Prenatalna dijagnostika	1	

SEMINARI (TEMA)	Broj sati	Mjesto održavanja
S1. Osnove normalnog embrionalnog razvoja embrionalnog razvoja ploda	6	

S2. Kritični periodi tijekom intrauterinog razvitka; Podjela teratogenih čimbenika.	2	
S3. Mehanizmi djelovanja teratogenih čimbenika, Mehanizmi razvitka prirođenih anomalija	2	
S4. Fizikalni teratogeni čimbenici	2	
S5. Kemijski teratogeni čimbenici	3	
S6. Biološki teratogeni čimbenici	3	
S7. Studentske prezentacije	2	

ISPITNI TERMINI (završni ispit):
